

**ВПЛИВ БАЛТСЬКИХ ПЛЕМЕН
НА ЕТНОГЕНЕЗ СЛОВ'ЯН
ЗАХІДНОПОЛІСЬКО-ВОЛИНСЬКОГО РЕГІОНУ
В РАННЬОМУ СЕРЕДНЬОВІЧЧІ**

Оксана Мартинюк
старший референт
редакції інтернет-ресурсів,
Товариство «Знання» України,
Olgas@ipnet.kiev.ua

На основі археологічних даних поховального обряду висвітлюються етногенетичні контакти східних слов'ян і балтських племен. Виявлені спільні і схожі риси в поховальному обряді слов'ян і ятвягів в I і II періодах Ранняго Середньовіччя, слов'ян II періоду Ранняго Середньовіччя і східнобалтських племен. Це все свідчить про вплив цих балтських племен на етногенез слов'ян західнополісько-волинського регіону впродовж досліджуваного періоду.

Ключові слова: поховальний обряд, слов'яни, ятвяги, східнобалтські племена, обряд трупоспалення, обряд трупопокладення, кургани типу Головно, східна орієнтація похованих, кам'яні вінці.

У самій крайній північно-західній частині України розташований західнополісько-волинський регіон (Західне Полісся і Західна Волинь). Він межує з білоруськими та польськими землями. Ці об'єктивні фактори зумовили особливості етнічної історії в західнополісько-волинському регіоні. Етногенетичні контакти між слов'янами та балтськими племенами відбувались всередині цієї території та вірогідно на порубіжжі українсько-білоруських і українсько-польських земель. Присутність балтських племен в цьому регіоні засвідчують лінгвістичні дані В. Барана, згідно з якими вся територія Прип'ятського Полісся вкрита балтськими гідронімами, котрі передують слов'янській гідро- і топонімії та слов'янським археологічним культурам¹. В наш час ще недостатньо виявлено вплив балтських племен на етногенез слов'ян в західнополісько-волинському регіоні. В дослідженні застосовано історико-порівняльний та аналітичний методи.

Як відомо, поховальний обряд є важливою етновизначальною ознакою і тому відіграє надзвичайно важливу роль у висвітленні етногенетичних контактів племен різного етнічного походження. З цього випливає, що дослідження поховального обряду має надзвичайно важливе значення для виявлення етногенетичних контактів ранньосередньовічних слов'ян західнополісько-волинського регіону з балтськими племенами і загалом для розкриття ролі балтського етнічного компоненту в етногенез слов'ян цієї української території. Загалом західнополісько-волинський регіон в Ранняму Середньовіччі мав північний і

¹ Українознавство. Журнал. — 2003. — С. 80.

західний напрями етногенетичних зв'язків — з білоруськими і польськими землями, де проживали балтські племена.

Виявлено спільні і схожі риси в поховальному обряді ранньосередньовічних слов'ян західнополісько-волинського регіону та західної і східної гілки балтських племен.

На етногенетичні контакти західнобалтського племені ятвягів та слов'ян празько-корчацької і райковецької культур на порубіжжі українсько-білоруських та вірогідно й українсько-польських земель може вказувати територіальна близькість західнополісько-волинського регіону та ятвязького ареалу. В XIX ст. російські і чеські історики (Т. Нарбут, Д. Шульц, Н.П. Барсов, А.М. Андріяшев, М.К. Любавський, П.Д. Брянцев, Я. Ярошевич та ін.), ґрунтуючись на різних даних давньоруських літописів і свідченнях польських хроністів XV–XVI ст., картографії географічних назв, створених від етноніму ятвяги, припускали, що до XIII ст. ятвязький етнокультурний ареал охоплював значну територію: Сувалкію, Верхнє Понімання, польське Підляшшя і Берестейську волость. Гідроніми ятвязьких типів картографував В. Сєдов. Як виявилось, вони відомі на широкій території, яку відводили ятвягам польські хроністи XV–XVI ст. Після цього виникла дискусія, в якій взяли участь лінгвісти та археологи і яка підтвердила, що давня територія ятвягів, згідно з гідронімічними даними, охоплювала не тільки північно-східну Польщу, але й землі Білоруського Понімання, південь Литви, Литовське Занімання і частини Брестського Побужжя².

Базуючись на аналізі водних назв, А. Погодін стверджував, що Верхнє Понімання і Побужжя до Бреста відносились до ареалу, заселеного балтськими племенами³. Наявність балтських гідронімів на цій території підтверджують праці К. Буги, Я. Розвадовського, Б.Н. Топорова та ін. Вони свідчать про те, що прийшли слов'яни зустріли там балтське населення⁴.

На думку В. Сєдова, кам'яні кургани ятвягів суттєво відрізняються від поховальних пам'яток слов'янських і східнобалтських племен⁵. З цим можна погодитись, оскільки про це свідчать археологічні дані. Зокрема, для ятвягів були характерні кам'яні кургани, насипи яких були повністю складені із каменю чи кам'яно-земляні, в яких камінь був суттєвим компонентом⁶. Але існують різні спільні та схожі риси в поховальному обряді носіїв празької культури та ятвязького ареалу. Важливим є той факт, що у ятвягів кургани зазвичай були задерновані і тому їх часто не можна відрізнити від слов'янських чи литовських⁷.

Однією із спільних рис поховального обряду празьких слов'ян і ятвягів є захоронення в курганах. У цих племен застосовувався обряд трупоспалення. Трупоспалення здійснювалось на стороні. У носіїв празької культури (переважна більшість) і ятвягів кургани мають круглу форму. Схожі параметри їх висоти.

² Сєдов В.В. Финно-угры и балты в эпоху средневековья. М., 1987. — С. 414.

³ Погодин А.Л. Лекции по славянским древностям. Харьков, 1910. — С. 354.

⁴ Топоров Б.Н. Две заметки из области балтийской топонимии. О южной границе ятвягов. — 1959. — С. 251–256.

⁵ Сєдов В.В. Финно-угры и балты в эпоху средневековья. М., 1987. — С. 414.

⁶ Там само. — С. 415.

⁷ Там само.

У празьких племен висота курганів, за даними В. Седова, становить від 0,3 до 1 м⁸, а за даними В. Барана — переважно до 1 м⁹. Висота ятвязьких курганів на Правобережжі Верхнього Німана 0,5–0,8 м, у ятвягів Сувалкії — 0,3–0,8 м¹⁰. В Немайтонісі в 1970 р. Е. Бутенієне були розкопані кургани (V–VI ст.), висота насипів яких становить біля 1 м¹¹. Ширина празьких і ятвязьких курганів має меншу схожість. Діаметр курганів у носіїв празької культури — 4–10 м¹², а у ятвягів — 8–15 м¹³.

З археологічних даних В. Седова випливає, що серед ятвязьких поховань найбільш близькі до празьких ті, що знайдені у Литовському Заніманні (с. Вількяутініс). Висота ятвязьких курганів на цій території біля 1 м, діаметр основи — 5–7 м. Зазвичай в одному кургані розміщувались безурнові рештки трупоспалення, (є також двоє трупопокладень)¹⁴. Як бачимо, ширина празьких курганів має значно більші параметри розміру, ніж ці ятвязькі кургани, але діаметр ятвязьких курганів знаходиться в межах розміру діаметру празьких курганів. А саме, кургани Литовського Занімання не мають більшої ширини, ніж празькі.

У носіїв празько-корчацької культури та ятвягів існували як безурнові, так і урнові курганні поховання, хоча у останніх урнові захоронення в курганах зустрічаються рідко. У ятвягів, зокрема, на Брестському Побужжі, і склавнів існували три види розміщення залишків безурнових трупоспалень: в ямці, на рівні давнього горизонту під насипом і серед самого насипу.

В урнових похованнях у кожному насипу празьких слов'ян зафіксовано по дві, три поховальні урни, а в курганах ятвягів кількість захоронень коливається від одного — трьох до шести. Отже, кількість їх у ятвягів і празьких слов'ян досить близька. В деяких похованнях ятвягів, в курганах, присутні сліди дерев'яних огорож. На думку В. Седова, сліди дерев'яних огорож у ятвягів можуть свідчити про споруджування домовин¹⁵. У празьких слов'ян також в деяких курганах знайдені огорожі, зокрема, в Мирополі і Семурадцях. Вони кільцевої форми. В курганах 1 і 2 в Мирополі зафіксована чотирикутна дерев'яна конструкція із вертикальних стояків і горизонтальних колод¹⁶.

Згідно з археологічними даними В. Барана, у празько-корчацьких курганах безурнові поховання супроводжують окремі посудини чи уламки кількох розбитих посудин¹⁷. Наукові дані Л. Залізняка свідчать про те, що ці названі керамічні речі іноді супроводжували курганні поховання¹⁸. Важливо зазначити, що

⁸ Седов В.В. Восточные славяне в VI–XIII вв. — М., 1982. — С. 18.

⁹ Баран В.Д., Баран Я.В. Походження українського народу. — К., 2002. — С. 108.

¹⁰ Седов В.В. Восточные славяне в VI–XIII вв. — М., 1982. — С. 119.

¹¹ Седов В.В. Финно-угры и балты в эпоху средневековья. — М., 1987. — С. 415.

¹² Баран В.Д., Баран Я.В. Походження українського народу. — К., 2002. — С. 108.

¹³ Седов В.В. Финно-угры и балты в эпоху средневековья. — М., 1987. — С. 415.

¹⁴ Там само. — С. 416.

¹⁵ Седов В.В. Восточные славяне в VI–XIII вв. — М., 1982. — С. 119.

¹⁶ Там само. — С. 18.

¹⁷ Баран В.Д., Баран Я.В. Походження українського народу. — К., 2002. — С. 109.

¹⁸ Археологія України. Курс лекцій: Навч. посібник / Л.Л. Залізняк, О.П. Моця, В.М. Зубар та ін.; за ред. Л.Л. Залізняка. — К., 2005. — С. 391.

в ятвягів Брестського Побужжя також знаходять уламки глиняного посуду, хоча й зрідка. Загалом у більшості поховань ятвягів відсутній речовий матеріал.

Виявлено спільні і схожі риси в поховальному обряді слов'ян II періоду Раннього Середньовіччя і балтських племен. В райковецьких могильниках (на території поширення курганів типу Головно) і в ятвязьких похованнях зафіксований дуже схожий, а може й спільний поховальний звичай. Зокрема, згідно з археологічними даними В. Седова, у великих курганах типу Головно, в центрі загородженого майданчику, знайдені розкидані перепалені людські кістки (декілька дрібних уламків) на горизонті, в шарі попелу та вугілля, на території діаметром до 4 м¹⁹. В шести курганах в селі Вількяутініс на Литовському Заніманні, про яке йшла мова вище (їх досліджував П. Кулікаучкас), також зафіксований звичай (він тут зустрічається зрідка) розсіпання спалених кісток в основі кургану, але вони займають меншу площу — біля 1х0,6 м²⁰.

Згідно з археологічними даними Ю. Кухаренка, курганні поховання типу Головно, хоча й виникли на тій же етнокультурній основі, що і більш східні, помітно відрізняються від них. Могильники цього типу невеликі за розміром зазвичай складаються із 2-4 курганів, що розташовані попарно: великий курган і поруч з ним знаходиться маленький. Маленькі кургани найчастіше примикають до великих з південного заходу. Висота великих курганів досягає 2-х і більше метрів, висота маленьких зазвичай не перевищує 0,50 м. Розміщуються кургани майже завжди в низинах, на луках біля боліт²¹. За даними В. Седова, особливо багато таких курганів в межиріччі Бугу і Горині. На заході територія цих курганів охоплювала весь басейн верхньої течії Бугу²². В 1958 р. Ю. Кухаренком були розкопані такі кургани біля с. Головно Любомльського р-ну Волинської обл. Могильник складається із 4-х курганів. Висота великих курганів — біля 1,5 м, діаметр — біля 20 м. У малих курганів висота біля 0,5 м, а діаметр — 8–10 м²³.

В курганах Головно, розкопаних Ю. Кухаренком в 1958 р., знайдені каміння²⁴. Важливо зазначити, що використання каменю в похованнях притаманно для балтських племен. Це може свідчити про вплив поховальних звичаїв балтських племен на поховальний обряд волинян цих часів. Цікаво, що кургани земгалів, як і кургани типу Головно, складали невеликі групи.

Згідно з археологічними даними В. Мавродіна, кургани з трупопокладеннями волинян були оточені валунами, а захоронення в ямах були огорожені кільцем із каменів²⁵. В курганних похованнях з трупопокладеннями в Живачеві

¹⁹ Седов В.В. Восточные славяне в VI–XIII вв. — М., 1982. — С. 96.

²⁰ Седов В.В. Финно-угры и балты в эпоху средневековья. — М., 1987. — С. 416.

²¹ Кухаренко Ю.В. Средневековые памятники Полесья. Выпуск Е1-57. Изд. Академ. наук СССР. — М., 1961. — С. 10.

²² Седов В.В. Восточные славяне в VI–XIII вв. — М., 1982. — С. 96.

²³ Там само. — С. 96.

²⁴ Там само.

²⁵ Мавродин В.В. Древняя Русь. — Л., 1946. — 311с. — Глава IV.

<http://zachetka.pf/book/6440/276697/%D0%93%D0%9B%D0%90%D0%92%D0%90IV.%20>

та Жнибродах, а саме, в основі курганів, знайдені кільця з каменів²⁶. Ці археологічні дані свідчать про застосування волинянами кільцевої обкладки з каменів в двох місцях — навколо курганів і навколо самих поховань в ямах. Важливо зазначити, що кільцева обкладка з каменів в похованнях (кам'яні вінці) притаманна для східної гілки балтських племен. У латгалів, селів, земгалів і литви звичай застосування кам'яних вінців існував в I половині I тис. У литви цей звичай зустрічається й у VIII–X ст.²⁷. З цього випливає, що звичай застосування кільцевої обкладки з каменів волиняни могли запозичили у східнобалтських племен.

У балтського племені литва ранні кургани (IV–VII ст.) в основі обкладені вінцем із каменів. Для найдревніших насипів характерний вінець із валунних каменів крупних розмірів²⁸. У латгалів в V–VI ст. захоронення проводили в ямах, зроблених в курганах, які мали кільцеву обкладку з каменів²⁹. Для курганів земгалів характерний вінець із великих валунів, складений на материку. Він оточує серединну частину насипу, в якому є захоронення. Кургани з кам'яними вінцями земгалів відносяться в основному до I–IV ст. В окремих місцях вони існують до VI ст. Їх ареал охоплює сучасну Середню Латвію, значні частини центральної Литви³⁰. У балтського племені сели культура курганів з кільцевою кам'яною обкладкою існувала в II–VI ст. Вона займала територію Земгале, Аугшземе, східну частину Відземе³¹.

Цікаво, що більшість курганів литви має висоту 1,5 м, як і великі кургани типу Головно, розкопані Ю. Кухаренком в 1958 р. в могильнику біля с. Головно Любомльського району. Кургани типу Головно, як і кургани литви, були піщані. У племені литва, на відміну від слов'янських курганів I і II періодів Раннього Середньовіччя, не існувало курганних поховань в урнах, про що свідчать археологічні дані В. Седова³².

Хоча у племені сели з VI ст. застосовували ґрунтові поховання, часто ґрунтові могили робили в курганах. В похованнях селів в VI–X ст. над могилами часто клали каміння³³. Як вже було сказано, в курганах типу Головно знайдені камені. Висота курганів у селів — 0,4–1,5 м³⁴. Як бачимо, майже співпадають параметри висоти цих курганів. У VIII–IX ст. у волинян і селів курганні могильники склалися із невеликих груп. Але для курганів типу Головно притаманний обряд трупоспалення, а в курганах селів застосовувався обряд трупопокладення. Обряд трупоспалення в селів теж існував, але такі захоронення були одиничними.

²⁶ Седов В.В. Восточные славяне в VI–XIII вв. — М., 1982. — С. 98.

²⁷ Седов В.В. Финно-угры и балты в эпоху средневековья. — М., 1987.

²⁸ Там само. — С. 392.

²⁹ Там само. — С. 359.

³⁰ Там само. — С. 371.

³¹ Там само. — С. 367.

³² Там само. — С. 393.

³³ Там само. — С. 367.

³⁴ Там само.

Повністю співпадає середня висота волинських курганів X–XI ст. і курганів земгалів. А саме, розмір їх висоти становить 1–2 м. Це випливає з археологічних даних В. Седова³⁵. У земгалів, як і в селів, в Ранньому Середньовіччі був розповсюджений обряд трупопокладення.

Загалом в курганах волинян (кінець X–XI ст.) орієнтація похованих була загальнослов'янською — головою на захід. За даними В. Седова, для орієнтації похованих у згаданих волинських курганах притаманні постійні сезонні відхилення: літом в напрямку із південного заходу на північний схід, зимою в напрямку із північного заходу на південний схід.

Східна орієнтація похованих, на думку В. Седова, у волинян зустрічається зрідка, як виключення. За даними В. Седова, такі могильники зафіксовані на берегах Стирі біля сіл Боремля, Лиша, Теремно. Сюди відноситься й захоронення в кургані VII ст. в селі Збуж на Горині, в якому похований лежить головою на північний схід. В. Седов зазначає, що в тій частині Східної Європи, де до слов'янського розселення проживали балтські племена, поховання зі східною орієнтацією є реліктом балтської поховальної традиції. На думку В. Седова, не виключено, що й одиничні захоронення на Волині, що мають східний напрям, зумовлені балтською традицією. Всі ці поховання знаходяться в північній половині ареалу волинян, поблизу давньої балтської території³⁶.

Вірогідно, що ці поховання пов'язані саме із східнобалтською традицією, оскільки серед східних балтів (земгали, латгали, сели) в Ранньому Середньовіччі були поширені трупопокладення (чоловіків) зі східною орієнтацією, на що вказують археологічні дані В. Седова³⁷. Північно-східна орієнтація трупопокладення в кургані VII ст. може свідчити про присутність в західнополісько-волинському регіоні в самі ранні часи II періоду Раннього Середньовіччя східнобалтських племен і про їх етногенетичну взаємодію із волинянами, які запозичили в них цю поховальну традицію. Характерно, що ці поховання зі східною орієнтацією трупопокладень не знаходяться на крайньому українсько-білоруському порубіжжі, а розташовані в глибині території західнополісько-волинського регіону.

В цьому контексті слід зазначити, що у ятвягів, коли в них у XI–XII ст. обряд трупоспалення змінився обрядом трупопокладення, теж існували поховання (чоловіків) зі східною орієнтацією. Вони зустрічаються зрідка, але повсюди. Загалом більшість захоронених в ятвязьких похованнях мали західну орієнтацію³⁸. Але малоймовірно, що звичай захоронення трупопокладень зі східною орієнтацією волиняни запозичили у ятвягів. Ця поховальна традиція в них з'явилась раніше, ніж у ятвязькому етнокультурному ареалі. Про це свідчить, зокрема, вищезгадане курганне поховання в селі Збуж на Горині, яке відноситься до VII ст. Таким чином поховальна традиція, згідно з якою трупопокладення мали східну орієнтацію, на території волинян з'явилась раніше, ніж у

³⁵ Там само. — С. 371; Седов В.В. Восточные славяне в VI–XIII вв. — М., 1982. — С. 97.

³⁶ Седов В.В. Восточные славяне в VI–XIII вв. — М., 1982. — С. 98.

³⁷ Седов В.В. Финно-угры и балты в эпоху средневековья. М., 1987. — С. 372.

³⁸ Седов В.В. Восточные славяне в VI–XIII вв. — М., 1982. — С. 120.

ятвягів. Все це говорить про те, що вплив поховального обряду східнобалтських племен на поховальний обряд волинян в західнополісько-волинському регіоні існував вже в VII ст. Обряд трупопокладення у ятвягів виник у значно пізніші часи. Характерно, що в ятвязьких похованнях, як і у вищезгаданих східнобалтських племен, східна орієнтація була притаманна для чоловіків. В найдревніших ятвязьких похованнях в кам'яних курганах на території колишнього СРСР (IV–V ст.), коли в них існував обряд трупопокладення, орієнтація похованих (чоловіків) була північна. Загалом північна орієнтація трупопокладень існувала у різних західнобалтських племен, наприклад, у куршів і скальвів.

Тому походження трупопокладень із східною орієнтацією у волинян не можна пов'язати із західними балтами. Цікаво, що захоронення із північною орієнтацією трупопокладень притаманні для прибалтійсько-фінського племені гауйські ліви і вона в них була постійною³⁹.

Слід також зазначити, що в останньому могильнику волинян в курганах 1 і 12 виявлені трупопокладення з південною орієнтацією похованих⁴⁰, але в наш час поки-що невідомо, яке походження має ця поховальна традиція.

Згідно з науковими даними В. Дяченка (картографічні), на які посилається А. Пономарьов, на території Волинської області (в її західній частині) проживали балтські племена голяді та жмуді⁴¹. Але в багатьох наукових працях дослідників немає ніяких повідомлень про присутність цих балтських племен у Волинській області.

Що стосується племені жмудь, то, як відомо, так в давньоруських і польських історичних джерелах називали східнобалтське плем'я жемайтів, етнокультурний ареал яких знаходився на території Литви. Поховання жемайтів 2-ої половини I і початку II тис. були ґрунтові⁴², а не курганні, як у волинян. Захоронення жемайти здійснювали в продовговуватих ямах довжиною біля 1,8–2,1 м. В V–IX ст. в жемайтів панувало трупопокладення. Чоловіків захоронювали в північно-східному напрямку (з відхиленням на північ)⁴³. Спільною рисою в похованнях волинян X ст. і жемайтів II половини Раннього Середньовіччя є застосування обряду трупопокладення. У вищезгаданому похованні в кургані VII ст. в селі Збуж на Горині, похований теж має північно-східну орієнтацію. Важливо також зазначити, що цей похований чоловічої статі. Як вже було сказано, в похованнях жемайтів північно-східна орієнтація трупопокладень притаманна для чоловіків.

Можливо, що ці археологічні дані можуть свідчити про присутність східнобалтського племені жемайти на території Західнополісько-волинського регіону в Ранньому Середньовіччі і про їх етногенетичну взаємодію з волинянами, які могли запозичили в них звичай розташування трупопокладень в північно-східному напрямку. Цікаво, що в Ковельському районі Волинської області

³⁹ Седов В.В. Финно-угры и балты в эпоху средневековья. — М., 1987.

⁴⁰ Седов В.В. Восточные славяне в VI–XIII вв. — М., 1982. — С. 98

⁴¹ Пономарьов А. Українська етнографія. Курс лекцій. — К., 1994. — С. 102.

⁴² Седов В.В. Финно-угры и балты в эпоху средневековья. — М., 1987. — С. 373.

⁴³ Там само.

є село Жмудче⁴⁴. Цей топонім дуже близький до назви «жмудь», яким в середньовічні часи давньоруські і польські джерела називали плем'я жемайтів.

Загалом у волинян поховальний курганний обряд відзначався різноманіт-тям: це вищезгадані кургани типу Головно із обрядом трупоспалення; курганні поховання із трупопокладеннями: в ямах, на горизонті, в насипу (цей вид зустрічався зрідка), курганні поховання в ямах в гробах і без гробів, курганні поховання в ямах із зрубною конструкцією. Можливо, що таке різноманіття поховань із трупопокладеннями може свідчити про вплив іноетнічних племен на поховальний обряд волинян.

Вищезгадані археологічні дані свідчать про етногенетичні контакти слов'ян і балтських племен в Ранньому Середньовіччі. В I і II періодах Раннього Середньовіччя тісна етногенетична взаємодія в Західнополісько-волинському регіону відбувалась між слов'янами празької, райковецької культур і ятвягами, що вплинуло на етногенез слов'ян. Вищесказане свідчить про досить значну кількість спільних і схожих рис в поховальному обряді празьких слов'ян і ятвягів та про їх близькі етногенетичні контакти.

Із вищезгаданих археологічних даних випливає, що в II періоді Раннього Середньовіччя вірогідно існували близькі етногенетичні контакти між слов'янами райковецької культури та східнобалтськими племенами. Можливо, що звичай оточення курганів кільцевою обкладкою із каменів в поховальному обряді волинян з'явився внаслідок їх етногенетичної взаємодії із східнобалтськими племенами, для яких він був притаманний. Вірогідно, що східна орієнтація похованих у курганах волинян вказує про вплив на етногенез цього східнослов'янського племені східної гілки балтських племен. Таким чином в I періоді Раннього Середньовіччя в Західнополісько-волинському регіоні в етногенезі слов'ян взяли участь західнобалтські племена, а в II періоді Раннього Середньовіччя, як західні, так вірогідно і східні балти. Загалом поховальний обряд, який є важливою етновизначальною ознакою, вказує на північні напрямки етногенетичних зв'язків слов'ян західнополісько-волинського регіону в I і II періодах Раннього Середньовіччя.

ВЛИЯНИЕ БАЛТСКИХ ПЛЕМЕН НА ЭТНОГЕНЕЗ СЛАВЯН ЗАПАДНОПОЛЕССКО-ВОЛЫНСКОГО РЕГИОНА В РАННЕМ СРЕДНЕВЕКОВЬЕ

Оксана Мартинюк

старший референт

редакції інтернет-ресурсов,

Общество «Знання» України,

Olgas@ipnet.kiev.ua

На основани археологических данных погребального обряда освящаются этногенетические контакты восточных славян и балтских племен. Обнаружены общие и похожие черты в погребальном обряде славян и ятвягов в I и II периодах Раннего Средневековья, славян II периода Раннего Средневековья и восточнобалт-

⁴⁴ http://town-map.com.ua/gmudche_kovelskiy_volinskaya.htm.

ских племен. Все это свидетельствует о влиянии этих балтских племен на этногенез славян Западнополесско-волинского региона в течение исследуемого периода.

Ключевые слова: погребальный обряд, славяне, ятвяги, восточнобалтские племена, обряд трупосожжения, обряд трупоположения, курганы типа Головно, восточная ориентация погребенных, каменные венцы.

THE INFLUENCE OF TRIBES BALTS ON ETHNOGENESIS OF THE SLAVS TO THE REGION WESTERNPOLISSYA-VOLHYNIA IN THE EARLY MIDDLE AGES

Oksana Martynyuk

Senior Assistant

Editor of Internet resources

Society «Knowledge» Ukraine,

Olgas@ipnet.kiev.ua

On the basis of archaeological materials funeral rite highlights ethnogenic contacts of the Eastern Slavs and the tribes of the Balts. Identified common and similar features in the funeral rite of Slavs and yotvingians in I and II periods of the early Middle Ages, Slavs II period of the early middle ages and the tribes of the Eastern Balts. All this testifies to the influence of these the tribes of the Balts on the ethnogenesis of Slavs the region Westernpolissya-Volhynia during the studied period.

Keywords: the burial rite, Slavs, yotvingians, tribes of the Eastern balts, the ritual burning of corpses, the rite of laying corpses, barrows type Golovno, Eastern orientation, entombed, stone wreaths.